

בס"ד. ש"פ בלק, י"ז תמוז ה'תשמ"ה.

בלתי מוגה

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב¹. הנה כנוסח זה מתחיל כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה את מאמרו בשבת שלאחר הגאולה, [דאז נאמרו שני מאמרים, המאמר ד"ה ברוך הגומל², והמאמר ד"ה שאו ידיכם קדש גו'³. והמאמר הראשון הוא ד"ה ברוך הגומל]. ומדייק בזה, למה נשתנה ברכה זו מברכת הנסים, דבברכת הנס אומר ברוך שעשה לי נס⁴, ואינו מזכיר בברכתו חובה לעצמו, משא"כ בברכה זו אומר הגומל לחייבים טובות שמזכיר חוב לעצמו. ולכאורה ה' צריך להיות נוסח הברכה ברוך שעשה לי טוב כנוסח ברכת הנס. גם מדייק בהמאמר מהו"ע טוב סתם, דגירסת הרמב"ם⁵ והרי"ף⁶ היא שגמלני כל טוב, והנוסח המקובל והמוחלט, (כפס"ד רבינו הזקן⁷) (שגמלני) טוב סתם, ומשמע שהוא טוב האמיתי המיוחד, וצ"ל מהו טוב זה. והנה מה שמביא בהמאמר בתור קס"ד את דברי הרמב"ם והרי"ף, שהנוסח הוא כל טוב — הוא משום שגם לאחר פס"ד רבינו הזקן שהנוסח הוא טוב סתם, בכ"ז הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים⁸, ויש מקום גם להנוסח דכל טוב. וכפרט לפי מה שיתבאר לקמן דטוב האמיתי המיוחד, ה"ז בחי' טוב שאין שייך בו מדידות והגבלות, מובן, שהענין דטוב סתם הוא הוספה על הענין דכל טוב. היינו, דנוסף לזה שיש בזה כל המיני טוב, הנה עוד זאת שישנו בזה גם בחי' טוב סתם, טוב האמיתי המיוחד, שאין בו מדוה"ג.

וממשיך בהמאמר, דאמרז⁹ ארבעה צריכים להודות, חולה שנתרפא, וחבוש שיצא מבית האסורים, יורדי הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסימנך¹⁰ וכל החי"ם¹¹, חולה, יסורים, ים, מדבר, יודוך סלה¹¹, עכ"ל. וצריך להבין בזה, א' למה מביא גם התיבה וכל (החיים), והרי מה שנוגע כאן הוא לכאורה רק מה שהאותיות דחיים הם ר"ת דחולה יסורים ים מדבר, ולמה מביא גם הלשון וכל. ויתירה מזו, שגם הה' דהחיים הוא ג"כ יתור בתיבת חיים. ב' מהו ענין מה שחולה יסורים ים ומדבר הר"ת שלהם הוא חיים, והרי התוכן דחולה יסורים ים ומדבר הוא היפך ענין החיים, ולמה הר"ת שלהם הוא חיים. ג' למה מביא גם תיבת סלה, והרי מה שנוגע כאן הוא לכאורה רק שהר' אלו דחולה יסורים ים מדבר חייבים להודות, שזהו התוכן דחיים יודוך,

(1) ראה ברכות נד, ב. בהנשמך לקמן הערות 4-7. (2) סה"מ קונטרסים ח"א קפד, בו אילך. סה"מ תרפ"ז ע' רח ואילך. וראה בהבא לקמן — מאמר ד"ה ברוך הגומל די"ב תמוז ש.ו. (3) סה"מ קונטרסים שם קפח, א ואילך. תרפ"ז ע' ריז ואילך. (4) ברכות שם, א. טוש"ע או"ח סרי"ח ס"ד. סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ה"א. (5) ה"ל ברכות פ"י ה"ח. (6) ברכות שם, ב. (7) בסידורו. וראה סדר ברה"ג שלו שם ה"ב. (8) עירובין יג, ב. וש"נ. (9) ברכות שם. רמב"ם שם. טוש"ע או"ח סרי"ט ס"א. סדר ברה"ג לאדה"ז שם. (10) טוש"ע שם. (11) כתפלת העמידה.

אבל מה נוגע כאן הענין דסלה. וי"ל הביאור בזה, דהנה הענין של ר"ת הוא, שהוא הראש והעיקר של הענין. וכמו ראש השנה, שהוא הראש הכולל את כל השנה¹², ועד"ז ראש חודש שכולל כל החודש¹³. ומזה מובן גם בנדו"ד דמה שראש התיבות חולה יסורים ים ומדבר הוא חיים, ה"ז משום שהראש והעיקר של הד' ענינים אלו הו"ע החיים. והענין הוא, דכאשר החיים שלו הם באופן שאין בו חולה יסורים ים ומדבר, אז החיים שלו הם במדוה"ג, דהחיים שלו הם דוקא באופן דאין בו ד' ענינים אלו. משא"כ מי שעובר גם את ד' הענינים דחולה יסורים ים ומדבר, ובכ"ז נשאר בחיים, אז מתגלה שהחיים שלו הם למעלה מכל מדוה"ג. ובדוגמת שטר שיצא עליו ערעור ונתקיים הרי שוב א"א לערער עליו¹⁴. והיינו, דמן הדין הרי אין השטר צריך לקיום כלל, אבל יתכן שיהי' על השטר ערעור, ולאחרי שיצא עליו ערעור ונתקיים בב"ד שוב א"א לערער עליו¹⁵. ועד"ז הוא גם בנדו"ד דכאשר עובר גם את הד' ענינים דחולה יסורים ים ומדבר, ובכ"ז נשאר בחיים, הרי ירידה זו צורך עלי', שע"ז מתגלה שהחיים שלו הם למעלה ממדוה"ג. ויובן זה מחולה שנתרפא, הנה לבד זאת שנתרפא באופן כזה עד שהריפוי הוא גם למפרע, כמבואר בכ"מ (והובא בדברי הרגצ"וב¹⁶), ועד"מ מ"ש כל המחלה גו' לא אשים עליך גו'¹⁷, הנה עוד זאת, דמכיון שהתגבר כ"כ על החולי, הרי ירידה זו היא צורך עלי', שע"ז מתגלה שהחיים שלו הם למעלה ממדוה"ג. ועד"ז הוא גם בנוגע ליסורים ים ומדבר. ולכן הר"ת דד' ענינים אלו חולי יסורים ים מדבר, הוא חיים, כי הכוונה והפנימיות שבד' ענינים אלו הוא כדי לגלות שהחיים שלו הם למעלה ממדוה"ג, וכאשר ענין זה בא בפועל לידי גילוי כו' אז הוא חייב להודות. ודייק כאן לומר הלשון הודאה (להודות) שהוא למעלה מטו"ד*¹⁷. כי הגילוי בד' ענינים הנ"ל חולה יסורים ים מדבר שאמיתית ענינים הוא חיים, הוא מבחי' שלמעלה מכל מדוה"ג, וגם למעלה מענין הנסים שגם בהם יש סדר¹⁸, ומכיון שהוא למעלה מכל מדוה"ג, לכן אומר כאן הלשון הודאה שלמעלה מטו"ד. וזהו וכל החיים יודוך סלה, שהחידוש דחיים אלו שנעשה ע"י חולי יסורים ים ומדבר, הנה נוסף לזה שישנו בזה וכל החיים, שישנו בזה כל טוב, הנה עוד זאת, שזה נעשה באופן דסלה, דארז"ל*¹⁸ כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית, שע"י כל זה נעשה החיים שלו באופן דלמעלה ממדוה"ג.

(12) לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א ואילך. ר"ה נח, א ואילך. עטרת ראש בתחלתו. ובכ"מ. (13) לקו"ת ר"ה שם. עטרת ראש שער ר"ה ספ"ב. ובכ"מ. (14) ראה טושי"ע חו"מ ר"ס מז. לקו"ד ח"ג שצ, א. לקו"ש ח"ז ע' 184. וש"נ. (15) ראה גם לעיל בהשיתה — סט"ז. (16) ראה צפע"נ הל' תשובה פ"ב ה"ב. צפע"נ הל' איסור פט"ז ה"ח. וראה לקו"ש חט"ז ריש ע' 516. ועור. (17) בשלח טו, כו. וראה סנהדרין קו, א ובחזק"ג שם. הובא ונת' באוה"ת נ"ך ח"א ע' שם. וראה לקו"ש שם. (17*) ראה הנסמן בד"ה ברוך הגומל די"ב תמוז הערה 44. (18) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רנב. סה"מ תרע"ח ע' רכב. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכא. קונטרס ומעין ע' 22. אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רסו. (18*) עירובין נד, א.

וזהו¹⁹ ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, לחייבים דייקא, וטוב סתם דייקא. כי ע"י שמהפכים גם את הכחי' דחייבים שג"ז יהי' באופן של טוב, הנה אז מתגלה, לא רק כל טוב, ריבוי ענינים של טוב, אלא עוד זאת, בחי' טוב, סתם, טוב האמיתי המיוחד, טוב מוחלט שלא יתכן להיות באופן אחר, היינו טוב שלמעלה ממדוה"ג.

וביאור ענין זה דירידה צורך עלי' (לא רק במי שהיו בו ד' ענינים הנ"ל, אלא גם כמו שהוא ע"ד הרגיל, בלי כל חטאים ותשובה, שעליהם ארז"ל²⁰ האומר אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה), דהנה כללות ענין ירידת הנשמה למטה היא ירידה צורך עלי', דהנה²¹ ירידת הנשמה למטה היא ירידה עצומה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא²², דבהיות הנשמה למעלה היא בתכלית העילוי, כמש"נ²³ חי הוי' אשר עמדתו לפניו, וגם אמרו²⁴ דכל נשמתא ונשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא, ומשם יורדת הנשמה למטה עד שמתלבשת בגוף, וכמבואר בתניא²⁵ דהתלבשות הנשמה בגוף ה"ז בדוגמת ענין הגלות, הנה ירידה זו היא צורך עלי', כי ע"י ירידה זו נעשה עילוי בהנשמה גם לגבי דרגתה שהיתה לפני ירידתה למטה²⁶. ויובן זה מענין ירידת העולמות, דמבואר בתניא²⁷ דעולמות העליונים הם ירידה מאור פניו ית', וענין העלי' נעשה דוקא בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. והיינו²⁸, דדוקא כאשר עולם האצילות מתלבש בעולם הבריאה, ועולם הבריאה בעולם היצירה, ועולם היצירה בעולם העשי', ובעולם העשי' גופא לא רק בעולם העשי' הרוחנית, אלא בעולם העשי' הגשמית, הנה בזה דוקא נעשה העלי'. ועוד זאת, שע"ז נעשה העלי' גם בעולמות העליונים. וכידוע המשל בזה²⁹, דכשרוצים להגבי' בנין ע"י כלי הגבהה הנקרא ליווע"ר, הרי צריכים להניח את הליווע"ר דוקא למטה מהחלקים התחתונים שבבנין ואם יניחוהו באמצע כו' א"א להגבי' החלקים התחתונים וע"פ המשל המבואר בדרושי ר"ה³⁰ בענין ושקל בפלס הרים³¹, מוכן שגם בעליונים נתוסף בגובה ע"י התחתונים. ומזה מוכן גם שע"י הבידור והעלי' שבעוה"ז הנה ע"ז מגביהם גם את העולמות העליונים, שגם בהם נעשה עלי'. וכמו שהוא בענין ירידת העולמות עד"ז יובן גם בענין ירידת הנשמה למטה, דמה שהנשמה יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, שהו"ע הירידה בד' עולמות אבי"ע³², איגרא רמא הוא בחי' אצילות, ואיגרא (סתם)

19) ראה סה"מ קונטרסים שם קפז, סע"ב. תרפ"ז ס"ע רטז. 20) משנה יומא עה, ב. 21) סה"מ קונטרסים שם קפד, א ואילך. תרפ"ז ע' ריא ואילך. 22) ל' הגמרא — חגיגה ה, ב. וראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א"עב"א עג. 23) מ"ב ה, טז. וראה לקו"ש ויצא תשמ"ה הערה 53 ובהשמטה לשם — נרפס בלקו"ש וישב, ויחי תשמ"ה. ושי"נ. 24) ראה זח"ג קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכז, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב. 25) פל"ז (מת), ב. 26) לקו"ת בלק עג, סע"א. וראה לקו"ש חט"ו ע' 245 ואילך. 27) פל"ז. 28) ראה סה"מ תרנ"ח ס"ע לב ואילך. 29) תנ"א בדאשית ד, א. 30) לקו"ת נצבים מה, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת מוצאי ש"פ חיי שדה תשל"ט ס"ו. 31) ישע"מ, ב. 32) דאה לקו"ת דברים א, א. ראה כח, סע"ג. ובכ"מ.

הוא עולם הבריאה וכירא (סתם) הוא עולם היצירה, וכירא עמיקתא הוא עולם העשי', עד שמתלבשת בגוף שהו"ע הגלות כנ"ל, ומזה נשתלשל אח"כ ענין הגלות כפשוטו, שגם שם ישנם ד' מדריגות, ד' כוסות³³ של פרעה³⁴ כו', הנה ירידה זו צורך עלי', שע"י ירידה זו בגלות, עד לגלות כפשוטו, נעשה העלי', גאולה שאין אחרי' גלות³⁵, היינו, שהגאולה היא גאולה בלתי מוגבלת באופן שלא יתכן עוד ענין הגלות.

וזהו ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, הגומל קאי על בחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, וכמבואר בסידור³⁶ בענין א-ל-עלין גומל חסדים טובים³⁷ שקאי על האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, שלכן אמרו רז"ל³⁸ הרואה גמל בחלום היפך החיים נקנס לו מן השמים והצילוהו, שהמשכה זו היא מבחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות³⁹. ומכיון שהמשכה דבחי' הגומל היא מבחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, לכן הוא מהפך גם את הבחי' דחייבים שנעשה מזה טוב (סתם), טוב האמיתי המיוחד, בחי' הטוב שלמעלה מענין השינויים. וזהו גם מה שאחר אמירת הברכה דברוך הגומל עונה הקהל אמן, דענין אמירת אמן הוא ג"כ ע"ד הנ"ל, דאמן הוא מלשון⁴⁰ אמת ואמונה, וכמובא בסוף מסכת נזיר, דאמן מורה על ענין של נצחון המלחמה. והיינו, שנמשך בחי' הטוב שלמעלה מענין השינויים. שזהו ענין גאולה האמיתית, גאולה שאין אחרי' גלות.

ויש לקשר זה עם הגאולה די"ב י"ג תמוז, שהיא שייכת לגאולה העתידה שאין אחרי' גלות, וכמו שכותב כ"ק מו"ח במכתבו הידוע⁴¹ דלא אותי בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק' שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה כו', והרי הגאולה דכל ישראל תהי' בגאולה העתידה שאין אחרי' גלות⁴². ויש להוסיף בזה גם בפשטות, דע"י הגאולה די"ב תמוז היתה הוספה בהפצת המעיינות חוצה, דע"ז אתי מר דא מלכא משיחא⁴³, גאולה שאין אחרי' גלות, הרי די"ב תמוז היא אתחלתא דגאולה האמיתית והשלמה, גאולה שאין אחרי' גלות.

ויש לקשר זה גם עם מזמור ק"ו שבתהלים⁴⁴ שהתחילו לאמרו ביי"ב תמוז שנה זו, שבמזמור זה יש הוספה לגבי מזמור ק"ה. דהנה בשני המזמורים

(33) וישב מ. יריג. (34) ראה חדא"ג מהרש"א ברכות נד, ב. וראה אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' שע. חיט. נ"ך (ח"ב) ע' תתקצז. (35) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב. ועוד. (36) שער הסוכות ונט, א. וראה גם סה"מ תקס"ב ח"א ע' כב. (37) בתפלת העמידה. (38) ברכות נו, ב. (39) ראה ביאורו"ז וישב כד, ג. (40) ראה שבועות לא, א ובפרש"י. שו"ע אדה"ז או"ח סק"ד ס"ט. אנציקלופרי' תלמודית (כרך ב) ערך אמן. ושי"נ. (41) מיום א', טו סיון תרפ"ח — נדפס בסה"מ תרפ"ח ע' קמו ואילך. תש"ח ע' 263 ואילך. אגרות קודש שלו ח"ב ע' פ ואילך. ועוד. (42) ראה לקו"ש ח"א בתחלתו. (43) אגה"ק הידועה דהבעש"ט — נדפס (גם) בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ. (44) ראה גם לעיל ד"ה ברוך הגומל די"ב תמוז.

מדובר בענין ימי צאתך מארץ מצרים, אלא שבמזמור ק"ה מסיים בענין גאולה ראשונה כו'. משא"כ במזמור ק"ו, הנה לאחר שמאריך בענין ימי צאתך מארץ מצרים, מוסיף אח"כ גם בענין הגלות, ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם⁴⁵, שגם בזמן הגלות הנה לכל בני"ה אור במושבותם, כמו שהי' בזמן דימי צאתך מארץ מצרים⁴⁶. ואח"כ בא ענין הגאולה, הושיענו ה' אלקינו וקבצנו מן הגוים⁴⁷, שהגאולה וקבוץ גלויות נעשה ע"י הקב"ה⁴⁸, וכמאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה בתחלת הקונטרס דחג הגאולה י"ב תמוז⁴⁹, ניט מיט אונזערע כחות וועלן מיר צוריק קומען קיין א"י. אבינו מלכנו ית' האט אונז פארטריבען אין גלות, והוא ית' וועט אונז אויסלייזן ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, ויוליכנו קוממיות ע"י משיח גואל צדק לארצנו הקדושה בב"א. וכמש"נ בפ' זו (פ' בלק)⁵⁰ א-ל מוציאם ממצרים, ופרש"י אתה אמרת הנה עם יצא ממצרים לא יצא מעצמו אלא א-ל הוציאם. וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שעד"ז הוא גם בנוגע להגאולה מגלות זה האחרון, שהגאולה באה ע"י הקב"ה דוקא, הושיענו ה' אלקינו וקבצנו מן הגוים. ומכין שגאולה זו באה לאחר הגלות ה"ז גאולה שאין אחרי' גלות, שהוא טוב אמיתי הבלתי מוגבל.

וממשיך אח"כ בהמזמור ק"ו⁵¹ ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו'. פירוש, שיומשך מן העולם ועד העולם, מעלמין סתימין דלא אתגליאן לעלמא דאתגליא⁵² (ובמ"א מבואר שיומשך מעלמא דאתגליא לעלמא דאתכסיא) וכמבואר גם במשנה⁵³ משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם. ועד"ז היתה הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה, שהמשיך הבחי' דמן העולם ועד העולם גם בהיותו בשפאלערקע. וכידוע⁵⁴ מה שאמר להחוקר המנגד לאלקות בתכלית, שאצלו ישנם ב' עולמות, היינו שאצלו הי' בחי' עולמן תראה בחיך⁵⁵, שגם בהיותו במקום, ובהדיבור שלו עם איש כזה גם בזה גילה והמשיך בחי' מן העולם ועד העולם, ב' עולמות. וע"ד המבואר במ"א⁵⁶ שמשה רבינו הי' נשמה דאצילות, ובכ"ז דיבר אל פרעה מלך מצרים, שהי' מנגד לאלקות בתכלית, ואמר⁵⁷ לי יאור ואני עשיתני, שהוא עשה את עצמו, עד שהי' בבחי' אני ואפסי עוד⁵⁸, שזהו למטה אפי' מקליפת סנחריב, שחירף וגידף כו', כמבואר בארוכה ענינו בדרוש תער השכירה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ⁵⁹. היינו,

(45) פסוק מו. (46) בא י, כג. (47) תהלים שם, מז. (48) ראה פרש"י נצבים ל, ג. (49) סה"מ קונטרסים ח"א קעד, ב. סה"מ תרפ"ז ע' קצו. (50) כג, כב. (51) פסוק מח. (52) ראה זח"א קנג, ב. אוה"ת בראשית (כרך ג) תצר, א. תקנא, א. המשך חייב אדם לברך תרל"ח ע' ג. ובכ"מ. (53) סוף ברכות. (54) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ צ"ח"ה ריש ע' סב. ספר התולדות אדמו"ר מהור"צ כרך ג' במבוא פ"ב. (55) ברכות יז, א. (56) ראה לקו"ת נצבים מט, ב. ועוד. (57) יחזקאל כט, ג. (58) ראה תניא ספכ"ב. פכ"ד. (59) אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשסז ואילך. תשפ ואילך. מאמרי אדה"ז — נביאים ס"ע מג ואילך. שם ע' נה ואילך. וראה לקו"ש חכ"א ע' 40 ואילך.

שמשו רבינו המשיך בחי' אצילות גם במקום זה דקליפת פרעה. ועד"ז היתה ג"כ הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה, שגם בהיותו בשפאלערקע, ובדברו עם מי שמנגד לאלקות בתכלית, גם שם המשיך וגילה מן העולם ועד העולם, ב' עולמות. וכח זה נותן כ"ק מו"ח אדמו"ר שהוא נשיא דורנו (ע"ד מה שגם לאחר שהמליכו את שלמה אמרו⁶⁰ יחי המלך דוד לעולם⁶¹) לכל ההולכים בדרכיו, ובפרט כאשר מקיימין את התקנה ואומרים את המזמור ק"ו, שגם במקום הכי תחתון נוכל לגלות הבחי' דמן העולם ועד העולם, ב' עולמות. ומסיימין אח"כ ואמר כל העם אמן הללו', שזה קאי על הטוב האמיתי, שבגאולה העתידה שאין אחרי' גלות, שבהתאם לזה הו"ע אמן, דאמן הוא מלשון אמת ואמונה, וכמבואר בסוף מסכת נזיר דאמן מורה על ענין נצחון המלחמה כו' (כנ"ל).

וכ"ז מקרב את הגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, שתהי' במהרה בימינו ממש, היינו עוד ביום זה וכמבואר במאמר הב' ד"ה שאו ידיכם קדש⁶² דשלש תכיפות הן תיכף לסמיכה שחיטה, תיכף לנטילת ידיים ברכה, תיכף לגאולה תפלה⁶³. ומבואר בהמאמר שם, דג' דברים אלו דסמיכה ושחיטה, נט"י וברכה, וגאולה ותפלה, הם הג' קוין שעליהם העולם עומד⁶⁴, והעולם קיים⁶⁵, דסמיכה ושחיטה הוא בקו העבודה ותפלה. נט"י וברכה הוא הקו דגמ"ח. וגאולה הוא קו התורה, דכתיב⁶⁶ חרות על הלוחות ואמרז"ל⁶⁷ שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, וע"י ג' דברים אלו הרי נעשה קיום העולם כנ"ל, ובמילא באה תיכף ומיד הגאולה האמיתית והשלימה, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה⁶⁸, דלאתר לתשובה לאלתר לגאולה. ובלשון ההלכה⁶⁹, מיד הן נגאלין, מיד ממש⁷⁰, היינו, עוד ביום זה עצמו. ובפרט שיום השבת שייך במיוחד לענין הגאולה, שהרי החילוק בין גלות לגאולה ה"ז בדוגמת החילוק בין שבת לששת ימי החול, דששת ימי המעשה ה"ז בדוגמת ענין הגלות, ויום השבת ובפרט בהזמן דרעוא דרעוין ה"ז בדוגמת הזמן דלע"ל⁷¹. שזהו ג"כ הטעם שאומרים בשבת מזמור שיר ליום השבת, ומבואר ע"ז במסכת ר"ה⁷² ובמסכת תמיד⁷³ וְלַהֲעִיר⁷⁴, שענין זה מבואר דוקא בשתי מסכתות אלו — ואכ"מ], שזהו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, משום שיום השבת הוא בדוגמת הזמן דלע"ל.

(60) מלכים א א, לא. (61) ראה בארוכה שיחת י"ב תמוז ש.ו. סכ"ח ואילך. (62) סה"מ קונטרסים ח"א קפת, א. (63) ירושלמי ברכות פ"א ה"א. (64) אבות פ"א מ"ב. (65) שם סוף פ"א. (66) תשא לב, טז. (67) אבות פ"ו מ"ב. (68) "קול קורא" באגרות קודש שלו ח"ה ס"ו א'תמו. א'תנה. א'תפ. ועוד. (69) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. (70) ראה רמב"ם שם ה"ז. ברכה לאנ"ש שיחיזי אור ליי"א ניסן תשד"מ (התועדויות ח"ג בתחלתו). (71) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'קכו ואילך. לקו"ש חכ"א ע' 84. וש"נ. (72) לא, א. (73) בסופה. (74) ראה גם לקו"ש נצוי" תשד"מ הערה 19.

ויה"ר, שע"י כ"ז תהי' הגאולה לא רק בעולם התורה ופלפול וכו', אלא שבפועל ממש תהי' הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, דבנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁷⁵, וכספם וזהבם אתם⁷⁶ (השלימות דכאו"א מישראל בפרט כו'), וקהל גדול ישובו הנה⁷⁷ (השלימות דכל ישראל ביחד, כידוע⁷⁸ בענין אתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו' עד שואב מימין⁷⁹), נלך כולנו, באופן דארו עם ענני שמיא⁸⁰, לארצנו הקדושה, אשר ארץ ישראל לגבי חו"ל היא בדוגמת יום השבת, דשבת הוא קדש מלה בגרמי⁸¹. ואח"כ לירושלים, יראה שלם⁸², שהוא בדוגמת בחי' שבת בשבתו⁸³, ואח"כ לביהמ"ק (בחי' שלם) מקדש אדני-י כוננו ידיך⁸⁴. ועוד ברגעים האחרונים שבזמן הגלות, הנה לכל בני' יהי' אור במושבותם, כמו שהי' בימי צאתך מארץ מצרים⁴⁶, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁸⁵, שיהיו נפלאות גם לגבי ימי צאתך מארץ מצרים⁸⁶, ובמהרה בימינו ממש.

(75) בא"י ט. (76) ישע"י ס. ט. (77) ירמ"י לא. ז. (78) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. (79) נצבים כט. ט"י. (80) דניאל ז. יג. (81) ראה זח"ג צד. ב. (82) ראה ב"ר פנ"ו. י. תוד"ה הר — תענית טז. א. וראה לקו"ת ר"ה ס. ב. שה"ש ו. ג. ובכ"מ. (83) ראה לקו"ת ברכה צג. ד. ובכ"מ. (84) בשלח טו. יז ובפרש"י. זח"ג רכא. א. ועוד. (85) מיכה ז. טו. (86) ראה זח"א השמטות סכ"ה. פע"ח שער תהמ"צ פ"ו. אה"ת נ"ך (כרך א) עה"פ (ע' תפז) סק"ד"ח.